Atodiad 2 - Ystyriaethau

<table>
<tr><th>Ffactor</th><th>Ystyriaethau</th></tr>
<tr><td rowspan="3">Ansawdd yr Addysg</td><td>Un o’r prif yrwyr dros ad-drefnu addysg yw gwella ansawdd addysg a phrofiadau disgyblion</td></tr>
<tr><td>Mae rhai gwendidau yn bodoli yn y dalgylch ar hyn o bryd. Mae ysgolion Bro Tegid a Beuno Sant yn ddibynnol ar gymorth penaethiaid dwy o’r ysgolion gwledig, ac nid yw hyn yn gynaliadwy. Yn ogystal, mae ysgolion Bro Tegid, Beuno Sant ac Y Berwyn wedi eu categoreiddio’n felyn o dan system gategoreiddio ysgolion Llywodraeth Cymru 2016 tra bo gweddill ysgolion cynradd y dalgylch wedi’u categoreiddio’n wyrdd.</td></tr>
<tr><td>Mae’r opsiwn a ffafrir yn parhau gyda darpariaeth ôl-16 yn y dalgylch. Mae’r ddarpariaeth ôl-16 yn cyfrannu at gynaliadwyedd yr ysgol, yn rhoi gwerth a budd ychwanegol i’r ysgol, y gymuned wledig a’r iaith Gymraeg.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran</td><td>Byddai cynnig model Campws Dysgu yn cysoni maint dosbarthiadau oedran cynradd disgyblion tref Y Bala, gan alluogi mwy o ddisgyblion i gael eu haddysgu mewn grwpiau o faint cyson.</td></tr>
<tr><td>Bydd pegynau amrediad oedran o fewn dosbarthiadau hefyd yn lleihau, sydd yn fodd o leddfu'r heriau a phroblemau addysgu a dysgu effeithiol pan fydd ystod oedran eang mewn un dosbarth.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Nifer disgyblion a llefydd gweigion</td><td>Dengys y tabl isod nifer y llefydd gweigion yn nalgylch Y Berwyn.
<table>
<tr><th rowspan="2">Ysgol</th><th rowspan="2">Capasiti</th><th colspan="2">Llefydd Gweigion (Medi 2017)</th></tr>
<tr><th>Niferoedd</th><th>%</th></tr>
<tr><td>Bro Tegid</td><td>95</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Bro Tryweryn</td><td>60</td><td>9</td><td>15%</td></tr>
<tr><td>Ffridd y Llyn</td><td>71</td><td>7</td><td>10%</td></tr>
<tr><td>Beuno Sant</td><td>89</td><td>51</td><td>57%</td></tr>
<tr><td>O.M. Edwards</td><td>98</td><td>0</td><td>0%</td></tr>
<tr><td>Cyfanswm Cynradd</td><td>413</td><td>67</td><td>16%</td></tr>
<tr><td>Y Berwyn</td><td>730</td><td>407</td><td>56%</td></tr>
<tr><td>Cyfanswm dalgylch</td><td>1,143</td><td>474</td><td>41%</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Mae niferoedd disgyblion yn ysgolion cynradd tref Y Bala wedi lleihau’n sylweddol ers 1980, gostyngiad o 50% a 42% yn ysgolion Beuno Sant ac Ysgol Y Berwyn rhwng 1980 a 2016. Mewn cyferbyniad, ac er gwaetha’r ffaith fod y tair ysgol wledig yn gymharol fach o ran maint, bu twf cyson ac nid ansylweddol o 41% yn Ysgol Bro Tryweryn, 37% yn Ysgol Ffridd y Llyn a 46% yn Ysgol OM Edwards rhwng 1980 a 2016.</td></tr>
<tr><td>Mae’r nifer o lefydd gweigion yn nalgylch Y Berwyn, yn enwedig yn nhref Y Bala, yn Ysgol Y Berwyn ac Ysgol Beuno Sant – 407 o lefydd gweigion uwchradd a 51 o lefydd gweigion cynradd ym Medi 2017, gan wneud cyfanswm o 458 o lefydd gweigion yn nhref Y Bala</td></tr>
<tr><td>O wireddu’r cynnig byddai’r Campws Dysgu yn cael ei sefydlu gyda chapasiti priodol ar gyfer niferoedd disgyblion nawr ac i’r dyfodol. Ar hyn o bryd rhagwelir Campws Dysgu gyda chapasiti o tua 560 disgybl – 180 cynradd a 380 uwchradd</td></tr>
<tr><td>Yn seiliedig ar ragamcanion presennol, byddai gweithredu’r Campws Dysgu ym Medi 2019 yn golygu lleihau llefydd gweigion y dalgylch o 41% i 17%. Mae hyn yn lleihad sylweddol.</td></tr>
</table>

Atodiad 2 - Ystyriaethau

Amgylchedd Dysgu – Ansawdd ac Addasrwydd Adeiladau	Mae Rhaglen Ysgolion 21 Ganrif Llywodraeth Cymru yn nodi bod yr amgylchedd addysgu yn ffactor bwysig wrth ddarparu addysg. Mae Estyn hefyd o'r farn fod adeiladau dysgu o ansawdd ac amgylchedd ddysgu da yn medru gwella cyflawniad disgyblion. Yn ogystal, mae adeiladau newydd neu wedi eu hailwampio, yn golygu llai o wariant ar gynnal a chadw adeiladau ac ar ynni. Pan ddatblygwyd y cynnig gwreiddiol yn 2014-15, h.y. cyn cychwyn ar y gwaith adeiladau sydd bellach ar waith ar safle Ysgol Y Berwyn, cyflwynwyd crynodeb o'r achos dros newid yng nghyswllt yr amgylchedd Ddysgu. Nodwyd y pwyntiau canlynol: • datganwyd nad oedd holl adeiladau ysgolion dalgylch Y Berwyn yn y cyflwr ac addasrwydd gorau i ddysgu ac addysgu disgyblion yn yr unfed ganrif ar hugain. Roedd hyn yn arbennig o wir am Ysgol Y Berwyn. • Roedd Ysgol Y Berwyn mewn cyflwr gwael iawn. Roedd yr adeilad wedi esblygu dros gyfnod o amser, ac yn gyfuniad o adeiladau. Roedd y rhan fwyaf o'r adeilad yn perthyn i'r 1960au, ac er yn fodern yn ei gyfnod, roedd bellach wedi dyddio. Yn ogystal, roedd yr ysgol mewn cyflwr gwael gyda rhannau o'r to fflat yn gollwng, a thystiolaeth o ymsuddo. Roedd yr adeilad yn ddrud i'w wresogi ac yn anaddas i'w bwrpas gan ei fod wedi ei gynllunio ar gyfer 700 o blant. • Roedd nifer o'r ystafelloedd yn anaddas ar gyfer dysgu, gan eu bod o'r maint anghywir, ac roedd gan rai pileri oedd yn rhwystro cyfathrebu a rhyngweithio effeithiol rhwng athro a disgybl. Roedd nifer o'r ystafelloedd yn rhai anhyblyg ac nid oedd coridorau addas i fynd o un ystafell i'r llall heb darfu ar wersi eraill. Yn ogystal, roedd y fynedfa i'r safle yn wael ac mae'r Llyfrgell gyhoeddus wedi ei lleoli yng nghanol yr ysgol bresennol. • Mae ysgolion Bro Tegid a Beuno Sant yn ysgolion Fictoraidd, ac er mewn cyflwr gweddol, nid yw eu cynllun Fictoraidd yn addas ar gyfer dulliau addysgu modern. Ceir nifer o ystafelloedd nad sydd o'r maint addas, a chynllun sy'n amharu ar gylchrediad disgyblion a'u hymwneud a'i gilydd. Mae'r coridorau yn dywyll a chul, a'r adeiladau yn anodd eu gwresogi. • Yn ogystal, does gan Ysgol Beuno Sant ddim cae chwarae, ac mae'r maes chwarae yn gyfyngedig o ran maint. Er bod maes chwarae gwair ym Mro Tegid, mae'n gyfyng o ran maint gyda chanran uchel ohono yn cael ei ddefnyddio ar gyfer parcio ceir y staff, gan nad oes cyfleusterau parcio gan yr ysgol. • ddau safle'n aneffeithiol i'w rhedeg, ac o faint amhriodol, gydag Ysgol Bro Tegid yn rhy fach ac Ysgol Beuno Sant yn rhy fawr ar gyfer niferoedd y disgyblion.
Statws	Mae Ysgol Beuno Sant yn ysgol Wirfoddol a Gynorthwyir (VA) gyda dynodiad crefyddol (Eglwys yng Nghymru) tra bod gweddill ysgolion y dalgylch yn ysgolion cymunedol. Mae'r ffactor yma'n derbyn ystyriaeth lawn yn rhan 3 o'r adroddiad Cabinet.
Arweinyddiaeth a Staffio	Mae sefyllfa staffio bresennol tref Y Bala angen sylw er mwyn sicrhau datrysiad tymor hir. Ar hyn o bryd mae Pennaeth Ffridd y Llyn yn Bennaeth mewn gofal ar Ysgol Bro Tegid ac Ysgol Beuno Sant, ac hefyd yn gyfrifol am Ysgol Bro Tryweryn. Er bod y trefniant yma yn gynaliadwy yn y tymor byr, a'i bod yn beth da rhannu arbenigedd a sgiliau arwain penaethiaid er budd disgyblion y dref, nid yw'r trefniant yma'n gynaliadwy yn y tymor hir, gan ei fod yn dargyfeirio amser ac adnoddau o'r ysgolion gwledig
	Gallai'r Campws Dysgu ddarparu nifer o gyfleoedd newydd yn deillio o strwythur rheoli ac arweinyddiaeth fwy arloesol. Bydd cyfuno holl adnoddau'r ardal dan un ysgol ac un strwythur staffio yn cynnig llawer o bosibiliadau newydd
	Bydd union strwythur staffio'r ysgol i'w drafod ymhellach ac yn fater o benderfyniad y byddai angen sylw Corff Llywodraethol Cysgodol unrhyw Gampws Gydol Oes. Bydd yr ysgol yn endid newydd, a bydd gofyn felly sefydlu Corff Llywodraethu Cysgodol newydd ynghyd ag offeryn llywodraethu, gan ddilyn canllawiau a rheoliadau cyfredol. Bydd angen i'r Corff Llywodraethu cysgodol newydd benodi'r Pennaeth ac yna gweddill staff yr ysgol
	Bydd sefydlu Campws Dysgu yn rhoi cyfleoedd gyrfa i staff addysgu ac arall. Ar hyn o bryd, mae gofyn i nifer o'r penaethiaid addysgu dosbarth am gyfran uchel o'u hamser, sy'n lleihau'r amser sydd ar gael iddynt arwain a rheoli'r ysgolion. Mewn ysgol fwy, bydd gwell cyfle i ryddhau arweinwyr ysgol (yr uwch dim rheoli) o'u hamser addysgu a dysgu, er mwyn ffocysu yn fwy ar yr ochr arweinyddiaeth a rheolaethol er mwyn sicrhau gwelliant parhaus yr ysgol
	Yn ogystal, bydd cyfleoedd i staff addysgu rannu eu harbenigedd gyda nifer fwy o ddisgyblion gan weld buddion o addysgu amrediad llai o ran ystod oedran disgyblion mewn dosbarthiadau. Hefyd bydd cyfleoedd cyffrous i staff cael datblygu gyrfa mewn sefydliad newydd.
Effaith ar y Gymuned, yr	Mae'r ffactor yma yn derbyn ystyriaeth llawn yn adran 4 o'r adroddiad Cabinet.

Atodiad 2 - Ystyriaethau

Iaith Gymraeg a Chydraddoldeb	
Adnoddau Ariannol	Yn 2017/18, dyrannwyd £1,410,953 i ysgolion cynradd y dalgylch. Mae’r swm yma yn £3,825 y disgybl ar gyfartaledd, sy’n agos i gyfartaledd cost y disgybl Gwynedd o £3,777. Yn 2017/18, roedd gan Ysgol Y Berwyn gost y disgybl o £5,278 sydd uwchlaw cyfartaledd y Sir o £4,991
	Wrth sefydlu’r Campws Dysgu amcangyfrifir arbedion refeniw o tua £65,000 gydag oddeutu £23,000 o arbedion effeithlonrwydd pellach yn bosibl drwy ryddhau arian cynnal a chadw a chostau rheolaethol i’w hail ddefnyddio o fewn y gyllideb. Cofier hefyd bod arbedion o £66,000 wedi eu gwneud yn sgil yr ad-drefnu blaenorol yn y dalgylch.
	Bydd arbedion tybiannol hefyd o thua £220,932 yn flynyddol, gan gymryd i ystyriaeth bod Llywodraeth Cymru yn cyfrifo cost llefydd gwag cynradd yn £262 ac uwchradd yn £510.
	Rhaid cydnabod bod trefniadau cyfrifo cenedlaethol NNDR (treth adeilad) yn arwain at gynnydd yn dilyn buddsoddiad cyfalaf, ond gyda’r gronfa NNDR yn cael ei ddosbarthu yn ôl i awdurdodau gellid dadlau na ddylid ystyried y mater yma wrth adnabod arbedion refeniw
	Mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo cyfrannu 50% tuag at y swm o £10.27 miliwn y bwriedir ei fuddsoddi fel rhan o’r bwriad i sefydlu Campws Dysgu – roedd hyn yn ddarostyngedig i gwblhau achos fusnes llwyddiannus.
Ffactorau Daearyddol	Wrth sefydlu Campws Dysgu yn nhref Y Bala, ni ragwelir bydd angen i unrhyw ddisgybl teithio pellter afresymol i gyrraedd safle addysgol, yn unol â’r strategaeth. Byddai cludiant yn cael ei ddarparu yn unol â Pholisi Cludiant ysgolion y Sir, ond oherwydd nad oes newid yn yr ysgolion cynradd, a bod ysgolion tref Y Bala y bwriedir eu cau er mwyn sefydlu Campws Gydol Oes, ni ragwelir unrhyw newid i’r trefniadau teithio presennol.